

การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการ ช่างลงรักปิดทอง

The Self - Reliance In Buddhist of The Youth by Project
Lacquer Covered Gold Leaf

ประจักษ์ ปัญโญ¹

พระครูศรีวรพินิจ¹, ปฎิเวธ เสาว์คง¹, ธีระพงษ์ จาตุมา¹, สันญา สะสอง

Prajin Panyo¹

Phrakru Sriworapinij¹, Phra Wisit Thitavisiddho¹,

Patiwet Saokong¹, Teerapong Jatuma¹, Sanya Sasong²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus¹,

Chiang Mai Rajabhat University²

Corresponding Author, E-mail: panyoprajin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามหลักพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษากิจกรรมการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง และ 3) เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามหลักพระพุทธศานานาถกรณธรรม 10 ประการ โดยยึดหลัก 4 ประการ คือ 1) ให้เห็นชัดแจ้ง 2) จูงใจให้เห็นจริง 3) เร้าใจให้แก่วัยรุ่น 4) ขโลมใจให้เข้มแข็ง ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ด้านความก้าวหน้าทางการเรียนรายบุคคลมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น 2) ผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลสัมฤทธิ์โดยการทดสอบที (t-test) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 4) ผลสัมฤทธิ์ด้านความพึงพอใจทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 5) ผลสัมฤทธิ์การประเมินผลงานด้านคุณภาพ พบว่า มีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไป 6) ผลสัมฤทธิ์การประเมินผลงานด้านปริมาณ พบว่า มีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไป

Research Articles

Received: 2019-02-05

Revised: 2019-06-25

Accepted: 2019-06-29

คำสำคัญ: การพึ่งพาตนเอง; วัยรุ่น; ช่างลงรักปิดทอง

Abstract

This research aims to 1) study the concept of self-reliance youth Buddhism. 2) To study the activity of adolescent self-reliance based integrated project lacquer covered gold leaf and 3) To analyze the behavior of young Buddhist self-reliance through integration project lacquer covered gold leaf. The research found that: The youths followed Buddhist Nāthakarana dhamma 10 reasons. The four principles are: 1) to express 2) incentives to actually see 3) inspiring quests for 4) to nourish the mind, Blithe. Results of the analysis showed that; 1) Achievement of the learning progress of individual student scores back up. 2) Achievement standards for school learning. The average is the highest level. 3) The achievement t-tests Student achievement even higher. 4) Learning outcomes and satisfaction. The average is the highest level. 5) Results of evaluation of the quality found in the quality better. 6) Results of evaluation of the level of quality found in the better.

Keywords: the self-reliance; youth; lacquer covered gold leaf

บทนำ

พระพุทธเจ้าทรงได้รับการยกย่องว่าเป็นบรมครู ทรงมีวิธีการจัดการศึกษาและการสอนที่ล้ำเลิศ ทรงเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคน สามารถประยุกต์หลักธรรมและให้การปรึกษาที่เหมาะสม สามารถสั่งสอนสาวกให้เข้าใจและพัฒนาตนเองได้อย่างยอดเยี่ยม ดังปรากฏให้เห็นในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาต่างๆ มากมาย ซึ่งพระนามหนึ่งของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏได้ชื่อนานถวายและพุทธศาสนิกชนกล่าวเสมอ คือคำว่า พระบรมศาสดา หรือ พระบรมครู ซึ่งแปลว่าพระศาสดาผู้ยอดเยี่ยม เป็นผู้ได้ตรัสรู้เองโดยชอบในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ณ แคว้นมคธ ประเทศอินเดีย เมื่อ 45 ปีก่อนพุทธศักราช (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 1: 1) หลังจากตรัสรู้แล้วพระพุทธองค์ทรงเผยแผ่หลักคำสอนสู่ที่ต่างๆ และพระพุทธองค์ทรงให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง

และทรงสอนให้ตัวบุคคลรู้จักช่วยเหลือในการพึ่งพาตนเอง โดยไม่ต้องไปอาศัยผู้อื่นหากไม่จำเป็น ดังสุภาษิตว่า อตตทา หิตตโน นาโถ (พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี เล่ม 25 ข้อ 60: 44) ตนแลเป็นที่พึ่งของตน (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 60: 82) ใจรู้จักความพอเพียงตามกำลังของตน

ตามหลักสันโดษอย่างพอดีเดินแบบสายกลาง ให้มีความสุขทางกาย และสุขใจไปด้วยกัน แต่คำสอนพระพุทธองค์แม้จะมีการเผยแผ่ไปทั่วทุกมุมของโลกก็ตาม ปัญหาที่ยังมีอยู่ทั่วทุกแห่ง เช่น ประเทศไทยปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากกระแสการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม จึงก่อให้เกิดปัญหาทั้งตัวบุคคลและประเทศชาติ หากมองย้อนกลับไปดูสภาพสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่พึ่งพาตนเอง มีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง มีความสัมพันธ์เผื่อแผ่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติและอาศัยกันในระบบเครือญาติที่เกื้อกูลแบ่งปันผลผลิตที่ได้มาด้วยน้ำใจไมตรีไม่มีการค้าขาย แต่มีการประกอบอาชีพเพื่อการอยู่รอด จึงทำให้ชุมชนในอดีตเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเน้นที่การพึ่งพาตลาดและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมากเกินไปเป็นการทำลายเศรษฐกิจแบบยังชีพ เกษตรกรจึงตกอยู่ในระบบการพึ่งพาตลาดและปัจจัยการผลิตจากต่างชาติ การพัฒนาประเทศสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ความเป็นจริงแล้วความเจริญที่เน้นหนักไปทางด้านวัตถุมากเกินไป ทำให้สังคมไร้ที่พึ่งที่ถูกต้อง

ในพระพุทธศาสนานั้นได้สอนหลักธรรมในการพึ่งพาตนเองพร้อมกลวิธีและกลอุบายประกอบไว้ เพื่อเป็นหลักการพึ่งพาตนเองที่ถูกต้อง พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เหมาะสมกับจริตของบุคคลนั้นๆ ด้วย กลวิธีและกลอุบายประกอบการสอนได้แก่ การยกอุทาหรณ์และนิทานประกอบ การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมาอุปไมย การใช้สื่อธรรมชาติใกล้ตัว การสาธิตให้ดูหรือทำให้ดูเป็นตัวอย่างในการพึ่งพาตนเอง การใช้ภาษาแบบโวหารธรรมหรือการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณไหวพริบ การเลือกคน การรู้จักจังหวะและโอกาส เพื่อรอความพร้อมของผู้รับฟัง การยืดหยุ่นในการสอน การลงโทษและให้รางวัล และวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตนเอง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต, 2542: 262)

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นนโยบายวางรากฐานการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาวและเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2560) อนาคตของประเทศไทยที่เรียกว่าประเทศไทย 4.0 เป็นภาพในอนาคตที่อยากไปซึ่งเราต้องช่วยกันนำพาช่วยกันสร้างเพื่อจะได้ไปสู่จุดมุ่งหมายให้ได้ (พระพรหมบัณฑิต, 2560) และตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่ม

เวลารู้” มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต และตามประกาศโรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาการ เรื่องการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบนักเรียนจำนวน 8- 10 คนในแต่ละโครงการบูรณาการ ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2560 เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลประเมินผล เรื่องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม 1 ชุมนุม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์จำนวนชั่วโมงตามกำหนดแต่ละระดับชั้น กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทางโรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาการจึงได้จัดรูปแบบกิจกรรมโครงการบูรณาการ เพื่อให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมนั้นตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจและได้รับความรู้อย่างเต็มที่จากการเข้าร่วมกิจกรรม (ญาณบัณฑิต อินต๊ะ, 2560: 50)

ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าการใช้พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา มีอะไรบ้างและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เป็นอย่างไรบ้าง การใช้โครงการบูรณาการเป็นวิธีการจัดเรียนการสอนที่สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจริงหรือไม่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง” ตามนโยบายของรัฐบาลในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้เรียนวิชาชีพ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามหลักพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษากิจกรรมการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง
3. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixual Research) คือ งานวิจัยเอกสาร

(Documentary Research) และงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

1) เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจาก คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ข้อมูลจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป (CD-ROM) ข้อมูลจากระบบเครือข่ายสารสนเทศ (Internet) คัมภีร์ ตำราทางพระพุทธศาสนา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

2) วิเคราะห์ข้อมูล การอ่านวิเคราะห์ข้อมูล จากเอกสารหลักฐานที่เป็นชั้นปฐมภูมิและชั้นทุติยภูมิ คือพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ปกรณ์วิเสส และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

3) การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเขียนงานวิจัย การแปลความหมายข้อมูลและรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยแปลความหมายจากข้อมูลหลักฐาน และเอกสาร พร้อมทั้งเสนอผลที่ได้จากการวิจัยมาบูรณาการเป็นองค์ความรู้ใหม่ และจัดทำรูปเล่มเป็นรายงานผลการวิจัยเชิงพรรณนา

2. รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการประยุกต์ใช้โครงการบูรณาการช่วงล่างรักปิดทองในการเรียนการสอน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ต้องสุมตัวอย่างจากประชากร โดยใช้นวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองด้วยเครื่องมือวัดชุดเดียวกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงผสม (Mixual Research) คือ การวิจัยเอกสารเป็นรูปแบบวิธีการเขียนวิจัยเชิงพรรณนาและการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับกลุ่มทดลอง

1) แผนการจัดการเรียนรู้งานประดิษฐ์ภาพลงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 9 แผนรวมจำนวน 18 ชั่วโมง ซึ่งสอนโดยการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจริง

2) สื่อการสอนงานประดิษฐ์ ภาพลงรักปิดทอง จำนวน 1 ชุด

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน จำนวน 1 ชุด จำนวน 40 ข้อ

4) แบบวัดความพึงพอใจหลังเรียน จำนวน 1 ชุด จำนวน 15 รายการ

5) แบบสัมภาษณ์หลังเรียน จำนวน 1 ชุด จำนวน 5 รายการ

ผลการวิจัย

1. แนวคิดการพึ่งพาตนเองตามหลักพระพุทธศาสนา

แนวคิดในการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามหลักพระพุทธศาสนา โดยจัดกิจกรรมที่สำคัญ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมากล่าวสรุปเฉพาะประเด็นที่สำคัญมี ดังนี้

1) แนวคิดที่เป็นหลักบูรณาการในการพึ่งพาตนเอง เช่น การพอดีทางจิตใจ พอดีทางสังคม พอดีทางทรัพยากรธรรมชาติ พอดีทางเทคโนโลยี และความพอดีทางเศรษฐกิจ หลักบูรณาการนี้ เป็นแนวคิดที่ช่วยทำให้วัยรุ่นยุคไทยแลนด์ 4.0 มีความโลภน้อยลง เห็นอกเห็นใจเพื่อนร่วมโลก มีความพอดีพึ่งพาอาศัยตนและผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2) แนวคิดที่เป็นหลักเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่สองนี้ เป็นการสอนจากสิ่งที่ยากไปหายาก มีเนื้อหาที่ลุ่มลึกโดยลำดับด้วยของจริงตรงตามเนื้อหา มีเหตุมีผลอย่างพอดีเท่าที่จำเป็น มีความหมายและเป็นแนวคิดที่ช่วยทำให้วัยรุ่นยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้ประโยชน์ทั้งตนเองและสังคมโดยรวม

3) แนวคิดที่เป็นหลักที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน ผู้สอนต้องตระหนักถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น คำนึงถึงความแตกต่าง การบูรณาการตามความเหมาะสมกับตัวบุคคล คำนึงถึงความพร้อม สอนให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง มีการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาต่อยกกว่าผู้อื่นอย่างสุดความสามารถ เป็นแนวคิดทำให้วัยรุ่นยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้เรียนรู้และพึ่งพาตนเองได้ต่อไป

4) แนวคิดที่เป็นหลักเกี่ยวกับตัวการสอน เช่น สร้างความสนใจ ให้มีบรรยากาศพลัดเพลินไม่ตึงและไม่หย่อนเกินไปให้เกียรติต่อผู้เรียน มุ่งเนื้อหาเป็นสำคัญ โดยไม่กระทบตนและผู้อื่น ตั้งใจสอน สอนอย่างจริงจัง ใช้วาจาสุภาพน่าฟังแล้วรู้สึกสบายใจ และเข้าใจง่าย

5) แนวความคิดที่เป็นหลักการสอนโดยทั่วไป เช่น ครูผู้สอนจะต้องสอนให้เห็นชัด จูงใจให้เห็นจริง มีความตั้งใจให้แก้แล้วกล้า ซื่อโลมใจให้เบิกบาน แนวความคิดที่เป็นหลักการสอนนี้ มีหลายวิธี เช่น การสนทนาธรรม แบบการบรรยาย การถามตอบ การวางข้อฝึกหัด เพื่อเป็นเครื่องฝึกพัฒนาตนให้มีที่พึ่งและพึ่งพาตนเองได้

ผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนถ้ำปินวิทยาคม จังหวัดพะเยา ที่เรียนจากโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา ปรากฏผล ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ด้านความก้าวหน้าทางการเรียน พบว่าเมื่อวิเคราะห์ผลเป็น

รายบุคคล นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียน ระหว่าง 7 คะแนน ถึง 11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ถึง ร้อยละ 41.67 และเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งกลุ่มพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีความก้าวหน้าทางการเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 30.60 สรุปได้ว่า ความก้าวหน้าทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงขึ้นตามเกณฑ์ความก้าวหน้าทางการเรียนที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25 ขึ้นไป ร้อยละ 100

2) ผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของโรงเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 60 หรือ มีระดับคุณภาพในระดับดี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 100 สรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของโรงเรียน สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนที่กำหนดให้นักเรียน ร้อยละ 65 มีคะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป หรือมีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไป

3) ผลสัมฤทธิ์โดยการทดสอบที (t-test) พบว่า ค่าที (t-test) จากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ 30.60 สรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียนสูงขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 29.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับร้อยละ 37.70

4) ผลสัมฤทธิ์ด้านความพึงพอใจทางการเรียน พบว่าเมื่อวิเคราะห์ทุกรายการแล้ว มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.7 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และค่า S.D. รวม มีค่าเท่ากับ .51 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีมากต่อโครงการบูรณาการงานประดิษฐ์ภาพลงรักปิดทอง ในระดับมากที่สุด

5) ผลสัมฤทธิ์การประเมินผลงานด้านคุณภาพ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนจากการประเมินผลงานด้านคุณภาพมีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไปจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปได้ว่า นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์การประเมินผลงานด้านคุณภาพ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนที่กำหนดให้นักเรียนร้อยละ 65 มีคะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป หรือมีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไป

6) ผลสัมฤทธิ์การประเมินผลงานด้านปริมาณ พบว่า นักเรียนมีคะแนนจากการประเมินผลงานด้านปริมาณมีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไปจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปได้ว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การประเมินผลงานด้านปริมาณ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนที่กำหนดให้นักเรียนร้อยละ 65 มีคะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป หรือมีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไป

2. กิจกรรมการพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นตามโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง

งานช่างลกรักปิดทองคำเปลว หรือเรียกว่า “ลกรักปิดทอง” คือ กระบวนการตกแต่งผิวภายนอกของศิลปวัตถุหรือองค์ประกอบสำหรับงานสถาปัตยกรรมแบบไทย ประเพณี งานประดิษฐ์ภาพลกรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งในงานช่างสิบหมู่ด้วยเทคนิคการปิดทอง กิจกรรมการพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นตามโครงการช่างลกรักปิดทองนี้ เป็นกิจกรรมในการพึ่งพาตนเองที่เป็นเครื่องมือในการฝึกพัฒนาตน กระบวนการสำคัญที่สุด คือ ไตรสิกขา

1) ศิล เป็นเครื่องมือเพื่อฝึก กาย และวาจา หรือเป็นเครื่องคุมความประพฤติทาง กาย และวาจา เพื่อให้ตนและสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยไม่เบียดเบียนกัน และนำไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ผู้มีศีลย่อมลดความโลภความเห็นแก่ตัวได้ โดยการไม่เบียดเบียนทั้งตนและผู้อื่น ซึ่งการนำศีลมาบูรณาการได้อย่างเหมาะสมในการพึ่งพาตนเอง

2) สมาธิ เป็นเครื่องฝึกจิตให้ตั้งอยู่ในคุณธรรมมีเมตตา เป็นต้น ทำให้จิตเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ จิตมีเมตตา กรุณา ทำให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง พึ่งพาตนเองรวมทั้งเอื้อเพื่อต่อผู้อื่นได้ เพราะคุณธรรมดังกล่าวนี้ สมาธิ ทำให้จิตตั้งมั่นคงในคุณธรรม โดยเกิดมาจากการฝึกพัฒนาจิตของตน ดังนั้นตนจึงมีที่พึ่งด้วยคุณธรรมภายใน ช่วยทำให้การทำงานสำเร็จได้ด้วยดีนั่นเอง

3) ปัญญา คือ การพัฒนาฝึกตนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามความเป็นจริงได้อย่างมีเหตุมีผล ทำให้เป็นบุคคลที่รู้จักแยกแยะสิ่งชั่วดีเป็นและเป็นที่ยิ่งให้กับตนเองได้ ผู้มีปัญญาย่อมเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพราะรู้จักปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นการบูรณาการความคิดอย่างหนึ่ง เพื่อปรับให้สอดคล้องกับบริบทสิ่งแวดล้อม มีสุจริต เปิดใจฟังคนอื่น รู้จักคบคนดี วาง่ายสอนง่าย ขวนขวายในกิจที่ชอบธรรม มีความเพียร มีความพอดี มีสติที่มั่นคงด้วยปัญญา ซึ่งจะเห็นได้ว่า กระบวนการนี้ เป็นแนวคิดที่ทำให้วัยรุ่นหรือคนทั่วไปในยุคไทยแลนด์ 4.0 สามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่เรียกว่า ไตรสิกขา

ดังนั้น การสอนธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการสั่งสอนธรรมมี 4 ประการ คือ สอนด้วยพระพุทธองค์เอง สอนโดยใช้เทคนิควิธีการ สอนโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ และสอนโดยสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งทรงใช้ประกอบการสอนโดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับบุคคล สถานการณ์ สถานที่ และเวลา ปรากฏผลจากการศึกษาตัวอย่างพุทธวิธีการสอนทั้ง 4 ประการดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการสอนด้วยพุทธวิธี คือ การที่พระพุทธรเจ้าทรงใช้พระองค์เอง และยกตัวอย่างบุคคล มาประกอบในการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการสอนด้วยพุทธวิธีนี้ คือ บุคคลที่ได้รับการสอน สามารถเข้าใจในธรรม หันมาเลื่อมใสในพระพุทธรศาสนา และบรรลุพระอรหันต์

2) ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการ คือ การที่พระพุทธรเจ้าทรงใช้เทคนิค วิธีการ หรือกลวิธีและอุบายประกอบการสอน ที่เหมาะสมกับจริตหรือความต้องการของบุคคลนั้นๆ และทำให้การเผยแผ่ธรรมประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการสอนธรรมโดยใช้เทคนิควิธีการ จากกรณีตัวอย่าง คือ บุคคลที่ได้รับการสอน บรรลุเป็นพระอรหันต์

3) ผลสัมฤทธิ์จากการสอนธรรมโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ คือ การที่พระพุทธรเจ้าทรงใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเป็นอุปกรณ์ในการสอนธรรม ตัวอย่าง เช่น น้ำ ใบไม้ ผ้า ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการเรียนการสอนธรรมโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ จากกรณีตัวอย่าง คือ บุคคลที่ได้รับการสอน มีความเข้าใจในธรรมของพระพุทธรเจ้า และบรรลุพระอรหันต์

4) ผลสัมฤทธิ์จากการใช้สื่อโสต ทักษุอุปกรณ์ คือ การที่พระพุทธรเจ้าทรงใช้ สื่อโสตทักษุอุปกรณ์ ในลักษณะของเสียง ภาพนิมิต การแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการสอนธรรมโดยใช้สื่อโสตทักษุอุปกรณ์ จากกรณีตัวอย่าง คือ บุคคลที่ได้รับการสอน เกิดดวงตาเห็นธรรม เกิดความเลื่อมใส และบรรลุพระอรหันต์

ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ของพุทธวิธีการเรียนการสอนธรรมในพระพุทธรศาสนา เมื่อวิเคราะห์จากกรณีตัวอย่างแล้วจะพบว่า บุคคลที่พระพุทธรเจ้าทรงโปรดสั่งสอนด้วยพุทธวิธีการทั้ง 4 ประการนั้น ได้รับผลสำเร็จจากการฟังเทศนาแตกต่างกันไป ตามแต่จริต ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล โดยผลสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นมีตั้งแต่ผลเบื้องต้นคือ หันมาเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธรองค์ ความเข้าใจในธรรมจนถึงการบรรลุธรรมขั้นสูงสุด คือ การบรรลุพระอรหันต์

3. การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นตามหลักพระพุทธรศาสนา

การนำชุดธรรมะที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นตามหลักพระพุทธรศาสนาหรือการพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นตามโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง มีหลักธรรมที่นำมาบูรณาการได้หลายหลักธรรมด้วยกัน เช่น อิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นธรรมแห่งความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำมาบูรณาการได้ ดังนี้

1) การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธบูรณาการตามอิทธิบาท 4

1) ฉันทะ มีความพอใจในหน้าที่การงานหรือรักงานที่ตนทำ การนำเอา

หลักของฉันทธรรมมาจัดการเชิงบูรณาการนี้ เพื่อให้วัยรุ่นหรือนักเรียน ได้มีความพึงพอใจกับงานที่ตนทำอยู่ และช่วยทำให้นักเรียนหรือวัยรุ่นชนบทในยุคไทยแลนด์ 4.0 รู้สึกชอบในการปฏิบัติงาน หรือเกิดความศรัทธาในงานที่ตนกำลังทำอยู่

2) วิริยะ เป็นการกระตุ้นทำให้นักเรียนเกิดความพากเพียรขึ้น มีความขยันหมั่นเพียรกับงานนั้น รวมทั้งเป็นเครื่องกระตุ้นความหมั่นให้มีการฝึกฝนจิตใจในการพึ่งพาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

3) จิตตะ มีความเอาใจใส่ต่องานและการรับผิดชอบงานอย่างเต็มที่ หลักธรรมนี้เป็นกรนำมาบูรณาการทำให้เด็กวัยรุ่นผู้ปฏิบัติงานมีจิตใจที่เป็นสมาธิ โดยการจดจ่อกับงานที่ตนทำอยู่และมีความรอบคอบต่องาน โดยค่อยเรียนรู้เอาใจใส่พัฒนาเพื่อเป้าหมายข้างหน้าอันนำไปสู่ความสำเร็จได้

4) วิมังสา คือ การดูแลเอาใจใส่มีความสอดส่องในเหตุและผล โดยการพินิจพิเคราะห์ การใช้สติปัญญาตรึกตรองตรวจสอบงานอย่างรอบคอบ ต้องทำงานด้วยการใช้ปัญญา เพราะวิมังสานี้ เป็นการตรึกตรองด้วยเหตุผล ใช้สมองคิดวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในงานที่ลึกลับซึ่ง

การพึ่งพาตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง นักเรียนต้องมีความสามัคคีกันหรือทำร่วมกัน จึงจะทำให้งานทุกอย่างสามารถทำสำเร็จได้ ซึ่งต้องอาศัยหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับการทำงานร่วมกันที่เรียกว่า สังคหัตถุธรรม คือ เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของเพื่อนหรือผู้อื่นเป็นการผูกไมตรี โดยนำหลักแห่งสังคหัตถุนีมาใช้บูรณาการ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การนำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนถ้ำปินวิทยาคม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ปีการศึกษา 2560 กับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน พบว่า

1) นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 25 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 ในลักษณะที่สูงกว่าเกณฑ์ความก้าวหน้าทางการเรียนที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25 ขึ้นไป

2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานในการวิจัยข้อที่ 1.5.1 ที่ว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลงรัก

ปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนามีความก้าวหน้าทางการเรียนสูงขึ้น

3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้โดยมีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไป มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนที่กำหนดให้นักเรียนร้อยละ 65 มีคะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป หรือมีระดับคุณภาพในระดับดี ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานในการวิจัยข้อที่ 1.5.2 ที่ว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลวงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของโรงเรียนถ้าป็นวิทยาคม จังหวัดพะเยา (นักเรียนร้อยละ 65 ได้คะแนน 60 คะแนน หรือมีผลการเรียน ระดับ 2 ขึ้นไป)

4) นักเรียนมีความพึงพอใจทางการเรียนต่อแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลวงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.7 และค่า S.D. รวม มีค่าเท่ากับ .51 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานในการวิจัยข้อที่ 1.5.3 ที่ว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลวงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก และเป็นการจัดการเรียนการสอนที่นักการศึกษาทั่วไป ยอมรับว่าเป็นการเรียนการสอน ที่มุ่งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพได้อย่างเหมาะสม และได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาตลอดจนถึงการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ วิทยากร และวัสดุอุปกรณ์มาประกอบการเรียนรู้ด้วยจึงทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลวงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาจำนวน 10 คน มีผลการเรียนร้อยละ 60 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของพรธรรณา จาตุรพาณิซย์ (พรธรรณา จาตุรพาณิซย์, 2557: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาสื่อการสอนธรรม และสัมฤทธิ์ผลของสื่อการสอนธรรมแบบรายบุคคล” พบว่า ในนักเรียนกลุ่มทดลองมีสัมฤทธิ์ผลของความก้าวหน้าทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ความก้าวหน้าทางการเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 25 ขึ้นไป สัมฤทธิ์ผลตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนพบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่กำหนดให้นักเรียนร้อยละ 65 มีคะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป หรือมีระดับคุณภาพในระดับดีขึ้นไป สัมฤทธิ์ผลโดยการทดสอบที่ (t-test) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .001 และสัมฤทธิ์ผลด้านเจตคติของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อสื่อการสอนธรรมแบบรายบุคคล (บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน) ในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75) และสอดคล้องกับงานวิจัย

เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น งานวิจัยของเอกภูมิ ชุนิตย์ (เอกภูมิ ชุนิตย์, 2553: บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องทวีปเอเชีย สรุปผลการวิจัยได้ว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเศษ แก้วกระจาย (2550) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังจากการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องภูมิปัญญาไทย เบญจรงค์ จังหวัดสมุทรสาคร สรุปผลการวิจัยพบว่า คะแนนทดสอบของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ร้อยละ 32.13

2. เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นมีความน่าสนใจ สามารถสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี และมีความสะดวกในการเรียนรู้ เพราะชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์จะมีคำอธิบายวิธีปฏิบัติไว้อย่างละเอียด ชัดเจน นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ฟังเข้าใจง่าย เนื้อหาในแต่ละรอบกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก มีการเสริมแรง และบอกให้ไปปฏิบัติในขั้นตอนต่อไปได้ ภาพประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา และภาพเคลื่อนไหว (Animation) ที่นำมาประกอบมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และการเรียนจากการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ค้นคว้าหาความรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มมากขึ้น เรียนรู้ด้วยตนเอง และได้สอดแทรกหลักธรรมพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมให้นักเรียนได้เรียนรู้ไปด้วย จึงทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้สื่อการสอน ยังจำเป็นต้องใช้สื่อประกอบการสอนที่ช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามจุดประสงค์และช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไพรัช สู่แสนสุข (ไพรัช สู่แสนสุข, 2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหลักการและกระบวนการเรียนรู้ และการสอนตามหลักพุทธศาสตร์ : การวิเคราะห์พระไตรปิฎก ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้และการสอนตามหลักพุทธศาสนา มีใจความสำคัญคือ การเรียนรู้เริ่มต้นจากการสัมผัสสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นภาวะปรมาตต์และสมบัติญาติ การสัมผัสหรือการเกิดผัสสะคือเป็นกระบวนการธรรมชาติที่เป็นการประจวบกันของสามองค์ประกอบสำคัญ คือ อายตนะภายนอกมี รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งที่ต้องกาย ธรรมารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกรู้ และวิญญาณทั้ง 6 ทางที่เกิดผัสสะนั้นๆ ขึ้นและสอดคล้องกับแนวคิดของ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2521: 44) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนรายบุคคล ยึดหลักที่จะมุ่งสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความสามารถ และความพร้อมของแต่ละบุคคล

3. เมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านความพึงพอใจของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่เรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์ภาพลงรักปิดทองและหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนทำให้นักเรียนเรียนด้วยความเพลิดเพลิน และได้รับความรู้อย่างเต็มที่ มีขั้นตอนการปฏิบัติที่เหมาะสม สนองตอบความแตกต่างทางด้านศักยภาพทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามกฎการเรียนรู้ (Law of learning) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้แก่ กฎแห่งการพร้อม กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งผล ซึ่งกฎแห่งการพร้อม คือ สภาพความพร้อมของผู้เรียนทั้งร่างกายและจิตใจ ความพร้อมทางร่างกายได้แก่ ความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะ ความพร้อมทางจิตใจได้แก่ ความพึงพอใจ หรือความรู้สึที่ดีที่จะเรียนวิชานั้น ส่วนกฎแห่งการฝึกหัด คือการที่นักเรียนได้ฝึกหัดทำซ้ำบ่อยๆ และกฎแห่งผล คือนักเรียนได้รับผลที่พึงพอใจ ทราบจากการประเมินผลงานของตนเอง หรือแบบทดสอบทันทีหลังจากทำเสร็จ ซึ่งกฎแห่งผล ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner) ที่กล่าวว่าการเสริมแรงควรมีขึ้นในทันทีทันใด (Immediacy of Reinforcement) หลังจกมีการตอบสนอง หรือเมื่อได้คำตอบ ภายใน 5 วินาที ถ้าเกินนั้นอาจจะได้ประโยชน์ คุณลักษณะดังกล่าวของการเรียนการสอน เรื่อง งานประดิษฐ์ภาพลงรักปิดทอง ทำให้นักเรียนอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ โดยให้นักเรียนทราบผลการทดสอบทันทีหลังจากทำเสร็จ จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

สรุป

1. แนวคิดการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามหลักพระพุทธศาสนาต้องปฏิบัติตามนาถกรณธรรม 10 คือ 1) ประพฤติตนดีงาม 2) ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก 3) คบคนดี 4) ว่านอนสอนง่าย 5) เอาใจใส่ในกิจน้อยใหญ่ 6) เป็นผู้ใฝ่ธรรม 7) ขยันหมั่นเพียร 8) มีจิตสันโดษ 9) ระลึกสิ่งที่ทำค่าที่พูดไว้ได้ 10) มีปัญญาหยั่งรู้เหตุผล แนวทาง 10 ประการนี้ นำไปสู่การสร้าง ความดีที่พึ่งพาตนเองได้

2. กิจกรรมการพึ่งพาตนเองของวัยรุ่นตามหลักพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงใช้หลักและวิธีการสอนด้วยพระองค์เอง สอนโดยใช้เทคนิควิธีการ สอนโดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ และสอนโดยสื่อโสตทัศนูปกรณ์ และยึดหลัก 4 ประการ คือ 1) ให้เห็นชัดเจน 2)

จงใจให้เห็นจริง 3) เร้าใจให้แกล้วกล้า 4) ซโลมใจให้เข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ คือ ทำให้เข้าใจหลักธรรมของพระพุทธองค์หันมาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา วัยรุ่นสามารถนำหลักธรรมนี้ไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ด้วยการปฏิบัติตาม

3. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการพึ่งตนเองเชิงพุทธของวัยรุ่นผ่านโครงการบูรณาการช่างลงรักปิดทอง โรงเรียนถ้ำปินวิทยาคม จังหวัดพะเยา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ด้านความก้าวหน้าทางการเรียนรายบุคคลมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียน เมื่อวิเคราะห์รวมทั้งกลุ่มนักเรียนมีความก้าวหน้าเฉลี่ยเป็นร้อยละ 30.60 2) ผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ของโรงเรียน นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100 3) ผลสัมฤทธิ์โดยการทดสอบที (t-test) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 4) ผลสัมฤทธิ์ด้านความพึงพอใจทางการเรียน เมื่อวิเคราะห์ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.7 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และค่า S.D. รวมมีค่าเท่ากับ .51 5) ผลสัมฤทธิ์การประเมินผลงานด้านคุณภาพและด้านปริมาณ พบว่า นักเรียนมีคะแนนในระดับคุณภาพระดับดีขึ้นไปจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100

บรรณานุกรม

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์.(2521). **มิติที่ 3 ทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณบดินทร์ อินต๊ะชะ. (2560). **ประกาศโรงเรียนถ้ำปินวิทยาคม เรื่องการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบโครงการบูรณาการ ประจำปีการศึกษา 2560**. เอกสารประกอบการประชุมครู บุคลากร โรงเรียนถ้ำปินวิทยาคม วิสามัญ ครั้งที่ 02/2560 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2560. พะเยา. (อัดสำเนา).
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (23 มีนาคม 2560). **“บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อไทยแลนด์ 4.0”**. **ปาฐกถาพิเศษ. ณ มหิตล สิทธาคารมหาวิทยาลัยมหิตล ศาลายา จังหวัดนครปฐม**. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน2560, แหล่งที่มา <http://www.thaigov.go.th>.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2542). **พุทธวิธีในการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. (2560) **“พระพุทธศาสนากับประเทศไทย 4.0”** **ปาฐกถาเนื่องในพิธีประสาทปริญญาประจำปี 2560 ณ หอประชุม มวก. 48 พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดอยุธยา**. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2560, แหล่งที่มา <http://www.youtube.com>.
- พรรณนา จาตุรพาณิชย์. (2557). **ศึกษาสื่อการสอนธรรม และสัมฤทธิ์ผลของสื่อการสอนธรรมแบบ รายบุคคล : กรณีศึกษาโรงเรียนกาวีละวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่**. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎี บัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพรัช สู่แสนสุข. (2539). **หลักการและกระบวนการเรียนรู้ และการสอนตามหลักพุทธศาสตร์ : การวิเคราะห์ พระไตรปิฎก**. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____ . **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. (2549). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เอกภูมิ ชุนิตย์. (2553). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ทวีปเอเชีย ที่สรุปบทเรียนด้วยแผนที่ความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.